

Жена је стуб куће, али и стуб универзитета

Иако мушкарци кажу да је са женама лакше и лепше сарађивати, професорке су ретко на руководећим функцијама у високом образовању

За 200 година постојања Универзитета у Београду, на његовом челу била је само једна жена. Тренутно, од осам државних универзитета, ректорку има само Универзитет уметности, који је уз Универзитет у Новом Саду до сада дао највише жена на овој одговорној функцији.

У саставу Универзитета у Београду је 31 факултет, али је само шест жена декана, док је на Универзитету у Новом Саду 14 високошколских установа и само три жене на најодговорнијим функцијама.

Судећи према публикацији „Жене и мушкарци у Србији” Републичког завода за статистику, жене доминирају у настави у предшколским установама, основним и средњим школама. Примера ради, у вртићима је испод пет одсто запослених мушкараца, а у основном и средњем образовању их је 37 одсто. На факултетима и високим школама мушкарци чине мало више од половине запосленог кадра и налазе се у готово свим фотељама декана, односно директора школе.

– Није Србија специфична по томе, тако је у већини академских заједница широм Европе. На факултетима дипломира већи број студенткиња, али како расте звање, тако се смањује и број жена. Ево, управо сам се вратила са скупа у Истанбулу „Жене ректори широм Европе” и од 70 учесница, било је само 20 ректорки. Примети-ле смо да су искуства женских лидера врло слична, без обзира на земљу, као и да је улога породице пресудна када се жене опредељују за неку функцију – каже проф. др Љиљана Мркић-Поповић, ректорка Универзитета уметности. Њој се обраћају са госпођо ректор, она за себе каже да је ректорка.

А за ректора УБ проф. др Бранка Ковачевића, са женама је лакше и лепше сарађивати – у његовом тиму су двојица проректора и две проректорке, а исти састав (по полу) биће и

у наредном кабинету др Владимира Бумбаширевића.

– Док сам био декан ЕТФ-а, сва одељења су водиле жене, јер су, по мом личном убеђењу, одговорније, савесније, лојалније, лакше се са њима договорите, а оно што се договорите ураде. Мушкарци имају, што се каже, „црногорско порекло” – много воле да се хвале, а мало да раде – прича ректор кроз осмех.

Будућа проректорка за науку проф. др Иванка Поповић је тренутно декан Технолошко-металуршког факултета. Она каже да је у Србији препознатљива традиционална улога жене у којој је њен задатак да пружа подршку, чиме се добрим делом одређују и послови којима се жене баве.

– Мислим да се разлики због којих нема више жена на руководећим местима на универзитету не могу анализирати изван контекста општих друштвених околности. Такође се мора узети у обзир и чињеница да су универзитети, иако места стицања нових знања, по својој организационој структури конзервативне установе. Верујем да се позитивним искуствима може дати подстрек колегицама да се ангажују на руководећим положајима на универзитету. Надам се да сам као прва деканка на ТМФ-у охрабрила друге жене да себе виде у тој улози – каже професорка Поповић.

Љиљана Мркић-Поповић

По њеним речима, Европска унија је препознала проблем недовољног присуства жена у науци и њиме се интензивно бави. И ТМФ учествује у једном европском пројекту који се бави родним питањима у науци, са идејом да се побољшају општи радни услови кроз унапређење родних односа и разбијање родних стереотипа. А на наше питање колико успевају да ускладе све

приватне обавезе и посао, наше саговорнице одговарају да то захтева много одрицања.

– Морам да признам да то није увек било успешно. Мислим да сваки појединац који обавља одговорну функцију, независно од тога да ли је мушкарац или жена, жртвује део личног живота. Ако током обављања функције реализујемо довољно циљева које смо себи зацртали, онда та жртва делује прихватљиво. Ја сам имала среће да је моје окружење имало разумевања за оно што радим – каже др Иванка Поповић.

Ректорка Мркић-Поповић, стуб куће и стуб прво Факултета драмских уметности (у три мандата), а потом и Универзитета уметности, одговара

► **Улога породице је пресудна када се жене опредељују за неку функцију**

да нема рецепт за успех, али да стиже све да заврши и да ужива и са породицом и са фамилијом.

Иако је актуелни министар мушкарац, на руководећим функцијама у Министарству просвете жене су равномерно заступљене у односу на мушкарце.

– Од 12 руководећих функција (министар, осам помоћника, два државна секретара и сектар министарства) на шест су жене – набраја др Радивоје Митровић, државни секретар задужен за високо образовање и науку.

Он каже да је потребно побољшати управљање и у просвети и у науци, да тај посао мора бити транспарентан, а приоритет у одабору кадрова квалитет, стручност и компетенције важне за управљање.

– Оно што није добро и што морамо да променимо јесте чињеница да жене за исти посао добијају од 10 до 15 одсто мање плате. Битно је ко како ради, а не ко је којег пола или националности – каже др Митровић и у шали додаје да „када би он био мандатар, у влади би било три четвртине жена, јер су оне ефикасније, одговорније и организованије”. **Сандра Гуцијан**

ЖЕНЕ И МУШКАРЦИ У ОБРАЗОВАЊУ СРБИЈЕ

- највише ректорки било је на Новосадском универзитету и Универзитету уметности
- на УБ је 31 факултет и шест жена декана
- у предшколским установама је 21.487 жена и само 1.014 мушкараца (2010)
- у основном и средњем образовању је 54.514 наставница и 25.528 наставника (2010)
- на факултетима и високим школама је 6.810 жена и 8.002 наставника (2009)
- у школској 2011/2012. години уписано је 53.082 бруцоша, од тога 28.466 девојака и 24.616 момака
- у 2010. години број дипломираних студената на факултетима и високим школама био је 46.102, а већину су чиниле жене (27.389)
- у Србији је 12.006 истраживача, од којих је 5.696 жена
- у 2009. години први пут се изједначио број жена и мушкараца који су докторирали – жене чине 44 одсто свих доктора наука, магистара и специјалиста међу наставницима и сарадницима на високим школама и факултетима

